

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ
FINANSAVIMO KONTROLĖS SKYRIUS**

**PAŽYMA
DĖL 2020 M. SPALIO 11 D. LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO RINKIMŲ POLITINĖS
KAMPANIJOS FINANSAVIMO ATASKAITŲ PATEIKIMO IR DALIES JŲ
PATIKRINIMO**

2020 m. gruodžio 23 d. Nr. 3-151 (1.2)
Vilnius

2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinės kampanija prasidėjo 2020 m. balandžio 10 d.

Savarankiškais politinės kampanijos dalyviais buvo įregistruoti 332 asmenys, iš jų 16 prarado dalyvio statusą:

Eil. Nr.		Registruoti savarankiški dalyviai	Dalyvio statutą praradę
1.	Politinės partijos	22	4
2.	Politinių partijų iškelti kandidatai	284	7
3.	Išsikėlę kandidatai	21	5
	Iš viso	332	16

1. Politinės kampanijos finansavimo ataskaitų pateikimas

Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės (toliau – PKFFK) įstatyme numatyti 2 politinės kampanijos finansavimo ataskaitų ir pajamas bei išlaidas pagrindžiančių dokumentų pateikimo terminai, priklausomai nuo per politinę kampaniją gautų pajamų. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų (toliau – SR) įstatyme numatytas išimtinis dokumentų pateikimo terminas, siekiant anksčiau susigrąžinti rinkimų užstatą, tai yra 41 straipsnio 6 dalyje numatyta, kad *Vyriausioji rinkimų komisija ne vėliau kaip per 60 dienų po rinkimų galutinių rezultatų oficialaus paskelbimo grąžina rinkimų užstatą jį sumokėjusiai partijai arba asmeniui, jeigu politinės kampanijos dalyvis Vyriausiajai rinkimų komisijai politinės kampanijos finansavimo ataskaitą, jos priedus bei išlaidas ir pajamas pagrindžiančius dokumentus pateikia ne vėliau kaip per 10 dienų nuo rinkimų galutinių rezultatų oficialaus paskelbimo dienos ir jeigu yra šio straipsnio 5 dalies 2 ir 3 punktuose nustatytos sąlygos.*

SR įstatymo 41 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad *pasibaigus politinės kampanijos laikotarpiui, Vyriausioji rinkimų komisija per 40 dienų grąžina rinkimų užstatą jį sumokėjusiai partijai arba asmeniui, jeigu:*

1) *politinės kampanijos dalyvis Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatyme nustatytais terminais pateikė politinės kampanijos finansavimo ataskaitą, jos priedus bei išlaidas ir pajamas pagrindžiančius dokumentus;*

2) *kandidatai nepažeidė šio įstatymo 5¹ straipsnio arba šiurkščiai nepažeidė Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo;*

3) *kandidatų sąrašas (kandidatas) rinkimuose surinko ne mažiau kaip 3 procentus atitinkamoje rinkimų apygardoje rinkimuose dalyvavusių rinkėjų balsų.*

VRK 2016 m. birželio 9 d. sprendimu Nr. Sp-82 patvirtinto Politinės kampanijos finansavimo ataskaitos pildymo ir pateikimo tvarkos aprašo 63 punkte numatyta, kad *Ataskaita laikoma pateikta, kai pateikti visi šio aprašo 43.3–43.9 papunkčiuose nurodyti dokumentai. Ataskaitos pateikimo data yra laikoma jos gavimo data Vyriausiojoje rinkimų komisijoje arba išsiuntimo data (nustatoma pagal pašto spaudą), jeigu ataskaita su dokumentais buvo siųsta paštu.*

Ne vėliau kaip per 10 dienų nuo rinkimų galutinių rezultatų paskelbimo dienos (SR įstatymo 41 str. 6 d.)	Ne vėliau kaip per 25 dienas nuo rinkimų galutinių rezultatų paskelbimo dienos, jeigu per politinę kampaniją gavo mažesnę negu 70 VMDU dydžių pajamų sumą (95 130 Eur) (PKFFK įstatymo 17 str. 4 d. 5 p.)	Ne vėliau kaip per 85 dienas nuo rinkimų galutinių rezultatų paskelbimo dienos, jeigu per politinę kampaniją gavo didesnę negu 70 VMDU dydžių pajamų sumą (95 130 Eur) (PKFFK įstatymo 17 str. 4 d. 6 p.)
2020-11-10	2020-11-25	2020-01-24
Pateikė 111 savarankiškų politinės kampanijos dalyvių (sąrašas pateikiamas šios pažymos priede)	Pateikė (nevertinant vėlavimo ir dokumentų išsamumo) 206 Nepateikė 4 , iš jų 2 ataskaitą patvirtino VRKS IS	Turi pateikti 11 savarankiškų politinės kampanijos dalyvių

2. Teisinis reguliavimas ir tikrinimo apimtis

Atsižvelgiant į užstato grąžinimo teisinį reguliavimą, šioje pažymoje teikiama informacija apie 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinės kampanijos finansavimo ataskaitas, jų priedus bei išlaidas ir pajamas pagrindžiančius dokumentus, pateiktus ne vėliau kaip per 10 dienų nuo galutinių rezultatų paskelbimo, tai yra iki lapkričio 10 d., ir vertinimas, ar nėra padarytą šiurkščių PKFFK įstatymo pažeidimų. Kiti patikrinimo rezultatai bus pateikti kartu su visų 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinės kampanijos finansavimo ataskaitų patikrinimo rezultatais.

VRK 2020 m. lapkričio 12 d. sprendimu Nr. Sp-276 Vyriausiosios rinkimų komisijos Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui pavesta atlikti patikrinimą savarankiškų politinės kampanijos dalyvių, kurie VRK pateiktoje Politinės kampanijos finansavimo

ataskaitoje nurodė negavę arba gavę pajamų iš politinės kampanijos finansavimo šaltinių ne daugiau kaip 50 eurų ir nepatyrę (skolos įsipareigojimų) arba patyrę politinės kampanijos išlaidų ne daugiau kaip 50 eurų. Iš 317 gautų ataskaitų 12 atitinka šias sąlygas, iš jų 5 buvo pateiktos iki lapkričio 10 d. Šiuo metu dar tikrinamos ataskaitos, bus parengta pažyma. Nėra duomenų, kad kuris nors iš 5 dalyvių būtų šiurkščiai pažeidęs PKFFK įstatymą.

Likusios 305 ataskaitos (iš jų 106 pateiktos iki lapkričio 10 d.) perduotos nepriklausomiems auditoriams. 2020 m. gruodžio 14–15 d. gautos nepriklausomų auditorių ataskaitos apie pastebėtus faktus tikrinant 106 dalyvius, pateikusių ataskaitas ir dokumentus iki lapkričio 10 d.

Pagal PKFFK įstatymo 23 straipsnio 1 dalį šiurkščiais šio įstatymo pažeidimais laikoma:

1) politinės kampanijos dalyvio finansavimas šio įstatymo 12 straipsnyje numatytomis nepriimtiniomis aukomis;

2) jeigu politinės kampanijos dalyvis priima sprendimus naudoti politinei kampanijai aukas, gautas iš asmenų, kurie neturi teisės finansuoti politinių kampanijų, ar iš neleistinių politinės kampanijos finansavimo šaltinių;

3) jeigu politinės kampanijos dalyvis sudaro politinės kampanijos finansavimo sutartis pažeisdamas šio įstatymo reikalavimus;

4) žinomai neteisingų duomenų pateikimas politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje;

5) nustatyto didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio viršijimas 10 ar daugiau procentų;

6) jeigu politinės kampanijos dalyvio išlaidos nedeklaruotai politinei reklamai arba nedeklaruotos politinės kampanijos išlaidos sudaro 10 ar daugiau procentų nustatyto didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio;

7) jeigu politinės kampanijos dalyvio nedeklaruotos politinei kampanijai gautos lėšos sudaro 10 ar daugiau procentų nustatyto didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio;

8) saugotinių dokumentų praradimas, kita veikla, dėl kurios negalima nustatyti, ar politinės kampanijos dalyvio politinės kampanijos finansavimo ataskaita atitinka tikrovę;

9) paslėptos politinės reklamos skleidimas, jeigu išlaidos paslėptai politinei reklamai sudaro 10 ar daugiau procentų nustatyto didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio;

10) politinės reklamos skleidimas per užsienio transliuotojus pažeidžiant šio įstatymo reikalavimus politinei reklamai;

11) šio įstatymo 16 straipsnio 3 dalyje nustatytų išlaidų agitaciniais siužetams politinės kampanijos metu viršijimas.

3. Politinės kampanijos finansavimo šaltiniai

Politinių kampanijų finansavimo šaltiniai numatyti PKFFK įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje (politinių partijų) ir 8 straipsnio 1 dalyje (kitų savarankiškų politinės kampanijos dalyvių). Politinės kampanijos gali būti finansuojamos tik iš šių šaltinių:

- 1) politinės partijos lėšomis;
- 2) nuosavomis (asmeninėmis) kandidatų lėšomis;
- 3) pagal PKFFK įstatymą turinčių teisę aukoti fizinių asmenų aukomis politinei kampanijai;
- 4) iš bankų gaunamomis paskolomis (*galimos tik politinėms partijoms*);
- 5) palūkanomis už politinės kampanijos sąskaitoje esančias lėšas.

PKFFK įstatymo 13 straipsnio 11 dalyje nurodyta, kokie asmenys gali aukoti:

Aukoti politinės kampanijos dalyviams turi teisę:

1) Lietuvos Respublikos piliečiai – visų politinių kampanijų savarankiškiems politinės kampanijos dalyviams;

2) nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai, turintys kitos Europos Sąjungos valstybės narės pilietybę, – rinkimų į Europos Parlamentą ir savivaldybių tarybų rinkimų politinių kampanijų savarankiškiems politinės kampanijos dalyviams;

3) nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai, neturintys kitos Europos Sąjungos valstybės narės pilietybės, arba asmenys be pilietybės – savivaldybių tarybų rinkimų politinių kampanijų savarankiškiems politinės kampanijos dalyviams.

PKFFK įstatymo 10 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyti aukų ir kandidatų nuosavų (asmeninių) lėšų politinei kampanijai dydžio ribojimai:

1) vienas fizinis asmuo per politinę kampaniją kiekvienam savarankiškam politinės kampanijos dalyviui gali suteikti auką, neviršijančią 10 VMDU dydžių, t. y. 13 590 Eur. Bendra vieno fizinio asmens aukų savarankiškiems politinės kampanijos dalyviams suma per kalendorinius metus negali viršyti 10 procentų fizinio asmens už paskutinius praėjusius kalendorinius metus deklaruotų metinių pajamų (kai auka teikiama po gegužės 1 dienos) arba už užpraeitus kalendorinius metus deklaruotų metinių pajamų (kai auka teikiama iki gegužės 1 dienos). Į šiuos dydžius neįskaičiuojamos mažos fizinių asmenų aukos (kurių bendra suma vienam politinės kampanijos dalyviui neviršija 12 Eur) (2 dalis);

2) kandidatas vienmandatėje rinkimų apygardoje ir referendumo iniciatoriai savo politinei kampanijai finansuoti gali suteikti auką, neviršijančią 20 VMDU dydžių, t. y. 27 180 Eur. Bendra kandidato vienmandatėje rinkimų apygardoje ir referendumo iniciatorių auka savo politinei kampanijai finansuoti per kalendorinius metus negali viršyti 20 procentų tokių asmenų paskutinių praėjusių kalendorinių metų deklaruotų metinių pajamų (kai auka teikiama po gegužės 1 dienos)

arba užpraeitų kalendorinių metų deklaruotų metinių pajamų (kai auka teikiama iki gegužės 1 dienos) ir deklaruotų turimų lėšų (3 dalis).

PKFFK įstatymo 10 straipsnio 8 dalyje numatyta, kad *auka laikoma priimta, kai politinės kampanijos išdininkas, patikrinęs, ar gauta auka atitinka šio įstatymo reikalavimus, užregistruoja auką ir, jeigu priimama auka grynaisiais pinigais arba nepiniginė auka, aukotojui įteikia (išsiunčia) aukų lapą.*

PKFFK įstatymo 12 straipsnio „Nepriimtinos aukos“ 1 dalyje numatyta, kad *draudžiama naudoti politinėms kampanijoms gautas aukas, kurios neatitinka šio įstatymo reikalavimų, 2 dalyje – politinių kampanijų dalyvius finansuoti per trečiuosius asmenis draudžiama.*

Taigi, išdininkas, prieš priimdamas auką, turi įsitikinti, kad auka atitinka įstatymo reikalavimus.

Nenustatyta atvejų, kad tikrinti savarankiškai politinės kampanijos dalyviai būtų priėmę aukas iš juridinių asmenų ar aukas, viršijančias įstatyme numatytus aukų limitus.

4. Politinės kampanijos finansavimo išlaidos

PKFFK įstatyme nurodytos teisėtos išlaidos. Nenustatyta atvejų, kad kuris nors dalyvis būtų apmokėjęs neteisėtas išlaidas.

PKFFK įstatymo 14 straipsnyje nustatyta, kokios išlaidos pripažįstamos politinės kampanijos išlaidomis ir leistini politinės kampanijos išlaidų dydžiai (toliau – išlaidų limitai). Nenustatyta, kad kuris nors tikrintas savarankiškas politinės kampanijos dalyvis būtų viršijęs išlaidų limitą.

PKFFK įstatymo 17 straipsnyje numatyti reikalavimai politinės kampanijos išlaidų deklaravimui:

6. Visos politinės kampanijos pajamos, politinės partijos gautos iš šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje, o kitų savarankiškų politinės kampanijos dalyvių gautos iš šio įstatymo 8 straipsnyje nurodytų šaltinių, ir politinės kampanijos išlaidos ar priimti finansiniai įsipareigojimai registruojami politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje.

7. Politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje, vadovaujantis Vyriausiosios rinkimų komisijos patvirtintu Politinės kampanijos finansavimo ataskaitos pildymo ir pateikimo tvarkos aprašu, nurodomos visos politinės kampanijos pajamos ir išlaidos bei priimti įsipareigojimai (pagal išlaidų grupes). Atskirai pateikiamas aukų ir jų aukotojų sąrašas ar aukų sumos pagal aukotojų grupes.

5. Politinės kampanijos išlaidų išsamumas

Lyginant 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinės kampanijos dalyvių duomenis iš trijų šaltinių (politinės kampanijos dalyvio, viešosios informacijos rengėjų ar

skleidėjų, politinės reklamos stebėsenos) apie paskleistą politinę reklamą, nustatyta keletas neatitikčių.

Pagal Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraščio užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (patvirtinto VRK 2016 m. gegužės 18 d. sprendimu Nr. Sp-51) 58 punktą, *Vyriausioji rinkimų komisija, sprendimu nustačiusi, kad politinės kampanijos dalyvis žiniaraštyje nenurodė politinės kampanijos pajamų ar išlaidų (ar jų dalies), arba pripažinusi, kad politinės kampanijos dalyviui buvo perduoti daiktai, suteiktos paslaugos laikytini politinės kampanijos pajamomis ar išlaidomis, papildė žiniaraštį, jame nurodydama Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu pripažintas politinės kampanijos pajamas ar išlaidas.*

Pagal Politinės kampanijos finansavimo ataskaitos pildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (patvirtinto VRK 2016 m. birželio 9 d. sprendimu Nr. Sp-82) 30 punktą, *Vyriausioji rinkimų komisija, sprendimu nustačiusi, kad politinės kampanijos dalyvis nenurodė politinės reklamos (ar jos dalies), papildė dalyvio ataskaitą dėl politinės reklamos paskleidimo ir jos finansavimo šaltinių, nurodydama joje Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu pripažintą politinę reklamą, kurios politinės kampanijos dalyvis nenurodė šioje ataskaitoje.*

Buvo parengti VRK sprendimų projektai dėl politinės kampanijos finansavimo ataskaitų papildymo.

Eil. Nr.	Savarankiškas politinės kampanijos dalyvis	VRK sprendimas / pažyma	Pripažintos išlaidos, Eur	Pripažintos pajamos, Eur
Priimti VRK sprendimai				
1.	Darbo partijos Lazdynų rinkimų apygardoje Nr. 9 kandidatas ANDRIUS SAVEIKIS (S)	2020-12-02 Nr. Sp-303	137,64	–
2.	Išsikėlusi kandidatė Dzūkijos rinkimų apygardoje Nr. 69 DAIVA ULBINAITĖ (S)	2020-12-08 Nr. Sp-312	50,00	–
3.	Darbo partijos Šilainių rinkimų apygardoje Nr. 14 kandidatas ROBERTAS STANIONIS (S)	2020-12-17 Nr. Sp-324	172,79	–
Iš viso			360,43	
Numatoma svarstyti 2020 m. gruodžio 29 d. VRK posėdyje			Siūloma pripažinti	
4.	Darbo partijos Aušros rinkimų apygardoje Nr. 25 kandidatas MARIJUS VELIČKA (S)	2020-12-23 Nr. 3-147(1.2)	423,50	–
5.	Darbo partijos Alytaus rinkimų apygardoje Nr. 30 kandidatas RAIMUNDAS MARKAUSKAS (S)	2020-12-23 Nr. 3-146(1.2)	91,94	–
6.	Darbo partijos Šalčininkų-Vilniaus rinkimų apygardoje Nr. 56 kandidatė ALICIJA ŠČERBAITĖ (S)	2020-12-23 Nr. 3-14X(1.2)	127,54	–

Eil. Nr.	Savarankiškas politinės kampanijos dalyvis	VRK sprendimas / pažyma	Pripažintos išlaidos, Eur	Pripažintos pajamos, Eur
7.	Darbo partijos Jonavos rinkimų apygardoje Nr. 60 kandidatas VITALIJUS JAROŠČENKA (S)	2020-12-23 Nr. 3-14X(1.2)	5,00	5,00
			647,98	5,00
Iš viso			1 008,41	5,00

5.1. Politinė reklama, apmokėta iš kito savarankiško politinės kampanijos dalyvio sąskaitos

Nustatyta keletas atvejų, kai Darbo partijos Kaune kelti kandidatai, registruoti savarankiškais dalyviais, apmokėjo kitų kandidatų politinę reklamą. Nenustatyta, kad kurio nors dalyvio atveju tai sudarytų 10 proc. išlaidų limitą. Kadangi dalis kandidatų politinės kampanijos finansavimo ataskaitas pateikė per 25 dienas nuo rinkimų galutinių rezultatų patvirtinimo ir šiuo metu jų dokumentus tikrina nepriklausomi auditoriai, siūloma įvertinimą atlikti gavus visų dalyvių patikrinimo dokumentus. Kadangi, pirminiais duomenimis, galimai ne iš tos sąskaitos apmokėtos išlaidos nesudaro 10 proc. išlaidų limitą, nesiūloma atidėti užstatų grąžinimo.

6. Atliekami tyrimai

Šiuo metu dar atliekami tyrimai dėl:

- 1) Darbo partijos Našios šiaurinėje rinkimų apygardoje Nr. 52 kandidato Rimvydo Podolskio (S) galimai nedeklaruotų išlaidų degalams ir dalies išlaidų pagrįstumo;
- 2) Išsikėlusio kandidato Kėdainių rinkimų apygardoje Nr. 43 Dariaus Kaminsko (S) išorinės politinės reklamos kainos pagrįstumo;
- 3) Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio Trakų-Viečio rinkimų apygardoje Nr. 58 kandidatės Editos Rudelienės (S) pagal gautą pranešimą dėl rinkėjų papirkimo ir naudojimosi tarnybine padėtimi.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, **siūloma** atidėti klausimo dėl užstato grąžinimo už 6 punkte nurodytus asmenis svarstymą.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė